

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

Соціальна профілактика та реабілітація

підготовки _____ **магістра**
(назва освітнього рівня)

Спеціальності _____ **231 Соціальна робота**
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

Силабус освітнього компонента «Соціальна профілактика та реабілітація» підготовки магістра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, за освітньо-професійною програмою Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

Розробник: Белкіна-Ковальчук Олена Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми _____ (доц. Степаненко В. І.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
протокол № 2 від 4 вересня 2024 р.

Завідувач кафедри:

(проф. Чернета С.Ю.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота ОПП Соціальна робота. Соціальна педагогіка. ОС магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання <u>2</u>
		Семестр <u>3</u> -ий
		Лекції <u>8</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>10</u> год.
		Самостійна робота <u>88</u> год.
ІНДЗ: <u>€</u>		Консультації <u>14</u> год.
Мова навчання	Форма контролю: залік	
	Українська	

II. Інформація про викладача (-ів)

Викладач: Белкіна-Ковальчук Олена Віталіївна,
 Науковий ступінь кандидат педагогічних наук,
 Вчене звання доцент
 Посада доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
 Контактна інформація
 Телефон: +380502789814,
 Електронна пошта: belkina-kovalchuk.olena@vnu.edu.ua
 Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

Освітній компонент «Соціальна профілактика та реабілітація» належить до циклу нормативних дисциплін професійної підготовки бакалаврів галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Вивчається у третьому семестрі, формою контролю є залік. На вивчення освітнього компонента відведено 4 кредити (120 годин), у тому числі 18 годин лекційних та 18 годин практичних занять, 8 год. консультації та 76 год. самостійної роботи.

Пререквізити:

Для успішного оволодіння освітнім компонентом «Соціальна профілактика та реабілітація» рекомендовано застосовувати компетентності, сформовані під час вивчення ОК: «Соціальна робота в глобальному вимірі», «Соціальна робота в освіті», «Технології надання соціальних послуг», «Міжвідомча та міждисциплінарна взаємодія суб'єктів соціальної роботи».

3. Мета – сформулювати у здобувачів освіти цілісне всебічне уявлення і підхід до здійснення соціально-профілактичної роботи та реабілітації з метою адаптації та інтеграції різних груп клієнтів у суспільство.

Завдання ОК: сформулювати у здобувачів освіти цілісне бачення проблематики соціально-профілактичної та соціально-реабілітаційної діяльності;

засвоєння теоретичних основ профілактичної та реабілітаційної роботи в діяльності фахівців соціальних служб та соціальних педагогів;

сформулювати вміння добирати ефективні методи соціальної профілактики та реабілітації.

4. Освітній компонент спрямований на формування:

- *інтегральної компетентності* - **ІК.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов);

- *загальних компетентностей*:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність розробляти і управляти проєктами.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК9. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність працювати в команді.

- *фахових компетентностей*:

ФК2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.

ФК3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проєктувати та моделювати соціальні ситуації, в тому числі на етапі раннього втручання.

ФК4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи та соціально-педагогічної діяльності.

ФК7. Здатність до професійної рефлексії.

ФК8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.

ФК15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проєктів і технологій.

ФК17. Здатність упроваджувати сучасні методи і технології вивчення та аналізу соціальних умов, оцінювання.

ФК18. Здатність об'єднувати зусилля суб'єктів соціальної роботи, планувати та координувати соціально-виховну і реабілітаційну роботу в соціальному і соціально-педагогічному середовищі.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.

ПРН6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПРН9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи та соціально-педагогічної діяльності, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.

ПРН10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.

ПРН11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу.

ПРН19. Розробляти, апробувати та втілювати соціальні проєкти і технології.

ПРН21. Застосовувати сучасні методи і технології вивчення та аналізу соціальних умов, оцінювання соціальних потреб, попередження, подолання або мінімізації наслідків конфліктів, соціальних ризиків та складних життєвих обставин у соціальній і соціально-педагогічній роботі з різними категоріями клієнтів.

ПРН22. Організовувати взаємодію, об'єднувати зусилля суб'єктів соціальної роботи, планувати та координувати соціально-виховну і реабілітаційну роботу з вразливими групами населення, сім'ями, дітьми та молоддю у соціальному і соціально-педагогічному середовищі.

Soft skills: вміння аналізувати, вміння презентувати та виступати публічно, вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні*: *вправи*.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), створення ситуацій успіху.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма Контролю ² / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи соціальної профілактики						
Тема 1. Соціальна профілактика як напрям соціальної роботи: сутність, предмет, моделі, форми та методи Теорії профілактики. Види та рівні профілактики. Моделі профілактики. Типи профілактики. Стадії та принципи профілактики	10	2	-	7	1	ДС, РМГ
Тема 2. Організаційні основи та планування соціальної профілактики Напрями соціально-профілактичних заходів. Типологія заходів соціальної профілактики, що застосовуються в межах держави. Комплексне планування соціальної профілактики. Складові профілактичних програм	8	-	-	7	1	ІРС, РМГ
Тема 3. Соціальна профілактика девіантної поведінки Девіантна поведінка та критерії її ідентифікації. Теорії формування девіантної поведінки. Причини та види девіантної поведінки дітей та молоді. Вікова специфіка девіацій та їх характеристика. Рівні профілактики девіантної поведінки. Соціально-педагогічна	10	-	2	7	1	ДС, ІРС, РМГ/10

профілактика агресивної, протиправної, делінквентної поведінки.						
Тема 4. Соціальна профілактика адикувальної поведінки. Сутність соціальної профілактики адикувальної поведінки. Зміст програми профілактики адикувальної проявів. Методи загальної профілактики адикувальної поведінки. Моделі профілактики наркотизації. Соціально-педагогічна профілактика хімічних, проміжних та нехімічних адикувальної дітей та молоді.	10	-	2	7	1	ДС, ІРС, РМГ/10
Тема 5. Суїцидальна поведінка та можливості її соціальної профілактики Поняття та основні концепції суїцидальної поведінки. Чинники та мотиви суїцидальної поведінки. Етапи та види суїцидальної поведінки. Характеристика стану суб'єкта суїцидальної поведінки. Зовнішні ознаки суїцидальних намірів людини. Соціальна робота із суб'єктами суїцидальної поведінки. Соціально-педагогічна профілактика суїцидальної поведінки дітей та молоді.	8	-	-	7	1	ІРС, РМГ
Тема 6. Основні підходи до формування програм соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді Поняття програми профілактики девіантного явища. Основні вимоги до формування програм соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді. Структура профілактичних програм. Огляд діючих та апробованих програм профілактики девіантної поведінки.	11	2	-	7	2	ІРС, РМГ
Разом за модулем 1	57	4	4	42	7	20

Змістовий модуль 2. Теоретико-методичні основи соціальної реабілітації						
Тема 7. Соціальна реабілітація як один із напрямів соціальної роботи Соціальна реабілітація: мета, завдання, оцінка ефективності. Основні категорії соціальної реабілітації. Сучасні підходи до розуміння соціальної реабілітації. Зміст, функції, принципи соціальної реабілітації. Предмет та методи соціальної реабілітації. Біоетика в процесі реабілітації. Особливості створення реабілітаційного середовища. Основні напрями реабілітаційної роботи.	9	2	-	6	1	IPC, PMГ
Тема 8. Технології і програми соціальної реабілітації: сутність та механізми реалізації Технологічні підходи щодо організації процесу соціальної реабілітації особистості. Цілі й завдання соціально-реабілітаційного процесу. Механізми та етапи соціальної реабілітації. Основні умови організації соціальної реабілітації. Форми та методи соціальної реабілітації. Засоби соціальної реабілітації. Особливості проведення соціальної реабілітації різних категорій отримувачів послуг. Види реабілітаційних програм. Розробка індивідуальної програми реабілітації. Інноваційні програми соціальної реабілітації. Роль соціального працівника у складі мультидисциплінарної команди як надавача соціальної послуги реабілітації. Розвиток компетентностей спеціалістів щодо запобігання професійного вигорання.	9	2	-	6	1	IPC, PMГ
Тема 9. Соціальна реабілітація осіб з інвалідністю та осіб, які знаходяться в СЖО Нормативно-правова база соціального захисту осіб з інвалідністю. Соціальна	10	-	2	7	1	IPC, PMГ/10

реабілітація осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями. Реабілітаційні заклади та установи для осіб з інвалідністю. Зміст та напрями соціально-педагогічної реабілітації осіб з інвалідністю. Концепції реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю. Принципи організації програм раннього втручання. Класифікація дітей та молоді, що перебувають в СЖО. Зміст соціальної діяльності та реабілітації дітей та молоді в СЖО. Реабілітаційні заклади для дітей та молоді, які перебувають в складних життєвих обставинах, види допомоги.						
Тема 10. Соціальна реабілітація осіб похилого віку. Особливості та зміст соціально-реабілітації осіб похилого віку. Види соціальної реабілітації осіб похилого віку. Форми соціальної реабілітації осіб похилого віку. Програми реабілітації для людей похилого віку.	7	-	-	6	1	IPC, РМГ
Тема 11. Соціальна реабілітація учасників бойових дій. Особливості, основні принципи та підходи соціальної реабілітації учасників бойових дій та членів їх родин. Діяльність Центрів соціальних служб та реабілітаційних центрів щодо соціальної реабілітації учасників бойових дій. Мультиmodalний, міждисциплінарний підхід у реабілітації учасників бойових дій і членів їхніх родин.	10	-	2	7	1	IPC, РМГ/10
Тема 12. Соціально-педагогічна реабілітація дітей та молоді з девіантною поведінкою. Індивідуальні особливості неповнолітніх. Особливості соціально-педагогічної реабілітації неповнолітніх. Взаємодія соціального працівника/соціального педагога з сім'єю. Групова соціально-педагогічна реабілітаційна робота	8	-	-	7	1	IPC, РМГ

з неповнолітніми. Соціально-педагогічні умови соціальної реабілітації підлітків з делінквентною поведінкою. Соціальна реабілітація дітей та молоді з адиктивною поведінкою.						
Тема 13. Соціально-педагогічна реабілітація внутрішньо переміщених осіб та сімей з дітьми. Особливості, зміст та основні принципи соціально-педагогічної реабілітації внутрішньо переміщених осіб та сімей з дітьми. Діяльність Центрів соціальних служб щодо соціально-педагогічної реабілітації внутрішньо переміщених осіб та сімей з дітьми. Форми та методи соціально-педагогічної реабілітації внутрішньо переміщених осіб та сімей з дітьми.	10	-	2	7	1	ІРС, РМГ/10
Разом за модулем 2	63	4	6	46	7	30
Види підсумкових робіт						Бал
Контрольна робота						40/тести
ІНДЗ						10
Інше (вказати)						-
Всього годин/ Балів	120	8	10	88	14	100

Примітки: ^{1/} Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІРС — індивідуальна робота, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи соціальної профілактики

Тема 1. Соціальна профілактика як напрям соціальної роботи: сутність, предмет, моделі, форми та методи

Розробити презентацію одного із методів соціальної профілактики (на вибір).

Зробити порівняльний аналіз методів профілактики із визначенням переваг та недоліків кожного.

Охарактеризувати переваги та недоліки моделей соціальної профілактики.

Тема 2. Організаційні основи та планування соціальної профілактики

Скласти модель програми соціально-педагогічної профілактики. Складові елементи пояснити.

Тема 3. Соціальна профілактика девіантної поведінки

Сформуйте словник термінів, де занотуйте основні терміни: «девіація, девіантна поведінка, відхилення у поведінці, агресивна поведінка, протиправна поведінка, делінквентна поведінка, дитина, підліток, ...» та поширюйте його упродовж вивчення освітнього компонента.

Визначте основні види відхилень та складіть їх порівняльну характеристику. У вигляді таблиці представте фактори ризику детермінації та фактори захисту від формування девіантної поведінки.

Зробити підбірку соціальних роликів щодо профілактики булінгу/кібербулінгу.

Тема 4. Соціальна профілактика адиктивної поведінки

У форматі таблиці визначити класичні види адикцій, їх різновиди (форми прояву) та проаналізувати їх особливості.

Проаналізувати логічний ланцюжок «шкідливі звички-девіантна поведінка- залежна поведінка» визначити межі та умови переходу.

З'ясувати міфи та факти про вживання наркотичних речовин (розробити у вигляді схеми/таблиці/презентації).

Здійснити порівняльну оцінку різних типів програм профілактики наркозалежності в закладах освіти.

Тема 5. Суїцидальна поведінки та можливості її соціальної профілактики

Проаналізувати причини та мотиви самогубств у гендерному та віковому розрізі.

Зіставити причини та мотиви суїцидальної активності у різних країнах світу.

Знайти та коротко описати програми профілактики чи відповідні ініціативи у різних країнах.

Тема 6. Основні підходи до формування програм соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді

Зробити підбірку діючих/апробованих програм соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді (у вигляді порівняльної таблиці: назва-де впроваджена, роки-автори-специфіка-ефективність).

Змістовий модуль 2.Теоретико-методичні основи соціальної реабілітації

Тема 7. Соціальна реабілітація як один із напрямів соціальної роботи

Зробити порівняльну таблицю різних підходів до змістових характеристик процесу соціальної реабілітації.

Розробити презентацію одного із методів соціальної реабілітації (на вибір).

Розробити інфографіку «Умови, форми та методи соціальної реабілітації»

Тема 8. Технології і програми соціальної реабілітації: сутність та механізми реалізації

Скласти глосарій термінів і понять по темі.

За допомогою пошукового сервісу Google зберіть інформацію про реабілітаційні установи Волинської області, які надають послуги особам та групам, що постраждали від війни. Результати роботи представити у вигляді таблиці.

Установа (назва, адреса)	Категорія на яку розрахована	Послуги, які надаються в установі
...	...	...

Розробити інфографіку «Активізація ресурсів отримувачів послуг».

Тема 9. Соціальна реабілітація осіб з інвалідністю та осіб, які знаходяться в СЖО

Проаналізувати Закон України “Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні”

За допомогою пошукового сервісу Google зберіть інформацію про реабілітаційні установи Волинської області, які надають послуги особам з інвалідністю та осіб, які знаходяться в СЖО. Результати роботи представити у вигляді таблиці.

Установа (назва, адреса)	Категорія на яку розрахована	Послуги, які надаються в установі
...	...	...

Тема 10. Соціальна реабілітація осіб похилого віку.

За допомогою пошукового сервісу Google зберіть інформацію про реабілітаційні установи Волинської області, які надають послуги особам похилого віку. Результати роботи представити у вигляді таблиці.

Установа (назва, адреса)	Категорія на яку розрахована	Послуги, які надаються в установі
...	...	...

Тема 11. Соціальна реабілітація учасників бойових дій.

За допомогою пошукового сервісу Google зберіть інформацію про реабілітаційні установи

Волинської області, які надають послуги учасникам бойових дій. Результати роботи представити у вигляді таблиці.

Установа (назва, адреса)	Категорія на яку розрахована	Послуги, які надаються в установі
--------------------------	------------------------------	-----------------------------------

...

...

...

Створіть порівняльну таблицю основних підходів соціальної реабілітації постраждалих від війни в американській, ізраїльській та грузинській практиці.

Розробити перелік нормативно-правових актів, що регулюють питання соціальної реабілітації осіб, груп та спільнот постраждалих внаслідок війни.

Тема 12. Соціально-педагогічна реабілітація дітей та молоді з девіантною поведінкою.

Побудувати схему взаємодії соціального працівника та інших фахівців у ході реабілітаційної роботи. Вказати суб'єктів взаємодії та позначити головні завдання і напрями співпраці.

Описати довід роботи соціально орієнтованих установ, які здійснюють соціальний захист і профілактику правопорушень серед неповнолітніх.

Тема 13. Соціально-педагогічна реабілітація внутрішньо переміщених осіб та сімей з дітьми.

За допомогою пошукового сервісу Google зберіть інформацію про реабілітаційні установи Волинської області, які надають послуги внутрішньо переміщеним особам та сім'ям з дітьми. Результати роботи представити у вигляді таблиці.

Установа (назва, адреса)	Категорія на яку розрахована	Послуги, які надаються в установі
--------------------------	------------------------------	-----------------------------------

...

...

...

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ).

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) оголошується здобувачам освіти на першому занятті під час анонсу тем ОК, з метою поступового (упродовж вивчення ОК) обрання тематики та полягає у наступному: формування та написання програми соціально-педагогічної профілактики одного з видів девіантної поведінки дітей та молоді (таблично: назва програми профілактики-профілактичний захід-цільова аудиторія-форма проведення-методи, що застосовуються при проведенні-тривалість-учасники), складання сценарію одного (з попередньо сформованої авторської програми) виховного профілактичного заходу та проведення його. Виконане завдання перевіряється, погоджується та представляється (на годинах, відведених для консультацій), здається до останнього практичного заняття та оцінюється максимум 10 балів.

Основні складові ІНДЗ:

- тема;
- мета;
- цільова аудиторія;
- обладнання;
- сценарій: перелік вправ, завдань та методика їх проведення.

9-10 балів – здобувачем освіти самостійно, свідомо обрано тему заходу, сформульовано мету, продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, сформовано програму соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді (одного виду), підібрано низку вправ, завдань з відповідним методичним супроводом (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.). Грамотно та вчасно оформлено та здано план-проспект заходу з відповідним наповненням. Захід проведено без зауважень, здано план-конспект, методичні матеріали.

7-8 балів – здобувачем освіти обрано тему заходу, сформульовано мету, продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, сформовано програму соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді (одного виду), підібрано низку вправ, завдань з відповідним методичним супроводом (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.). Вчасно оформлено та здано план-проспект заходу з відповідним наповненням, але з певними недоліками як технічного, так і методичного

характеру.

5-6 балів – здобувачем освіти обрано тему заходу, сформовано програму соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді (одного виду), але не точно сформульовано мету, не повністю продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, дещо недоцільно підібрано вправи та завдання без відповідного методичного супроводу (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.)). Вчасно оформлено та здано план-проспект заходу з відповідним наповненням, але з певними недоліками як технічного, так і методичного характеру. Захід не проведено, але методичну базу здано.

3-4 бали – здобувачем освіти обрано тему заходу, не точно сформульовано мету, не повністю продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, дещо недоцільно підібрано вправи та завдання без відповідного методичного супроводу (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.)). План-проспект заходу здано не вчасно та без відповідного методичного наповнення та з недоліками як технічного, так і методичного характеру. Захід не проведено, методичну базу здано, але зі значними зауваженнями та запізненням.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Соціальна профілактика та реабілітація» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Соціальна профілактика девіацій» є **залік**. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента – **100 балів**. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, робота в малих групах, індивідуальна робота здобувачів освіти, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного балу, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, 100.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які визначені силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право відпрацювати пропущені заняття на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік, що полягає в оцінці знань здобувачів освіти під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силябусом освітнього компонента в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100. На ліквідацію академічної заборгованості (складання заліку) виносяться тестові завдання та практичні вправи, які складаються відповідно до питань, винесених на залік.

Орієнтовні питання заліку

1. Соціальна профілактика: предмет, об'єкт, суб'єкт.
2. Мета і завдання первинної, вторинної, третинної профілактики.
3. Сутність стратегії боротьби в профілактичній роботі.
4. Сутність стратегії нормалізації в профілактичній роботі.
5. Характеристика основних методів соціальної профілактики
6. Вікові, гендерні та індивідуальні особливості поведінки неповнолітніх
7. Теорії профілактики.
8. Види та рівні профілактики.
9. Моделі профілактики.
10. Типи профілактики.
11. Стадії та принципи профілактики
12. Поняття та структура програми соціально-педагогічної профілактики
13. Соціально-педагогічна профілактика агресивної поведінки дітей та молоді.
14. Природа протиправної поведінки.
15. Категорії неповнолітніх правопорушників та їх характеристика.
16. Причини та мотиви протиправної поведінки.
17. Форми та методи роботи з делінквентними угрупованнями молоді.
18. Практика роботи з неповнолітніми правопорушниками, програми профілактики.
19. Служба пробації та її основні напрями роботи з неповнолітніми правопорушниками.
20. Види адикцій, їх ознаки та характеристика. Поведінкові адикції та їх основні форми прояву.
21. Характеристика проміжних адикцій дітей та молоді.
22. Соціально-педагогічна профілактика хімічних, проміжних та нехімічних адикцій дітей та молоді.
23. Поняття та основні концепції суїцидальної поведінки.
24. Чинники та мотиви суїцидальної поведінки.
25. Етапи та види суїцидальної поведінки.
26. Типи суїцидонебезпечних реакцій підліткового віку.
27. Форми та методи профілактика суїцидальної поведінки дітей та молоді.
28. Теорії формування девіантної поведінки.
29. Причини та види девіантної поведінки дітей та молоді.
30. Вікова специфіка девіацій та їх характеристика.
31. Рівні профілактики девіантної поведінки.
32. Основні напрями профілактики наркотичної залежності
33. Сутність, мета та завдання соціальної реабілітації.
34. Предмет та методи соціальної реабілітації.
35. Біоетика в процесі реабілітації.
36. Основні категорії соціальної реабілітації.
37. Особливості створення реабілітаційного середовища.
38. Основні напрями реабілітаційної роботи.
39. Зміст, функції, принципи соціальної реабілітації.
40. Технологічні підходи щодо організації процесу соціальної реабілітації особистості.
41. Механізми та етапи соціальної реабілітації.
42. Основні умови організації соціальної реабілітації.
43. Форми та методи соціальної реабілітації.
44. Засоби соціальної реабілітації.
45. Особливості проведення соціальної реабілітації різних категорій отримувачів послуг.
46. Види реабілітаційних програм.
47. Розробка індивідуальної програми реабілітації.
48. Інноваційні програми соціальної реабілітації.
49. Роль соціального працівника у складі мультидисциплінарної команди як надавача соціальної послуги реабілітації.

50. Розвиток компетентностей спеціалістів щодо запобігання професійного вигорання.
51. Нормативно-правова база соціального захисту осіб з інвалідністю.
52. Зміст та напрями соціально-педагогічної реабілітації осіб з інвалідністю.
53. Зміст соціальної діяльності та реабілітації дітей та молоді в СЖО.
54. Реабілітаційні заклади для дітей та молоді, які перебувають в складних життєвих обставинах
55. Концепції реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю.
56. Принципи організації програм раннього втручання.
57. Соціальна реабілітація осіб похилого віку.
58. Особливості, основні принципи та підходи соціальної реабілітації учасників бойових дій та членів їх родин
59. Мультимодальний, міждисциплінарний підхід у реабілітації учасників бойових дій і членів їхніх родин.
60. Особливості, зміст та основні принципи соціально-педагогічної реабілітації внутрішньо переміщених осіб та сімей з дітьми
61. Форми та методи соціально-педагогічної реабілітації внутрішньо переміщених осіб та сімей з дітьми.

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

10 балів - оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, всебічно розкриває зміст практичних завдань та додаткових запитань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому як рекомендовану, так і обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується відповідною термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови публічного особистого/групового усного/мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

8 балів - оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується відповідною термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає самостійних висновків та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки, не у повній мірі відповідає на додаткові запитання.

6 балів - оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки, не відповідає на додаткові запитання.

4 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який лише та за допомогою конспекту відтворює навчальний матеріал за відповідною темою, але не в змозі самостійно його висвітлити, не відповідає на додаткові запитання, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

2 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань, але присутній на занятті та проявляє незначну активність (н-д, ставить запитання).

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Батюк, О., Чернета, С., Белкіна-Ковальчук, О. Соціально-психологічне консультування в системі соціальної реабілітації осіб постраждалих в наслідок воєнних дій, збройної агресії або збройного конфлікту. *Ввічливість. Humanitas*, 2024. № 3.

2. Гончар І. Роль реабілітаційного потенціалу особистості в ході соціально-психологічної реабілітації. Актуальні проблеми соціальної роботи: теорія і практика : колективна монографія / І. В. Албул, О. Д. Балдинюк, О. М. Бойко [та ін.]; за ред. Н. М. Коляди; МОН України, Розробник Гончар І.Г. Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань: Візаві, 2020. С. 67–75. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/13130>

3. Державні стандарти соціальних послуг : навч. посіб. [Упоряд.: Е.І. Костишин, В.В. Лис, В.М. Логвиненко, М.Я. Нагірняк, А.Я. Цюприк]. Львів : СПОЛОМ, 2023. 536 с.

4. Замашкіна О.Д. Основи соціальної реабілітації: навчально-методичні рекомендації. Ізмаїл: ІДГУ, 2019. 193 с.

5. Єпіфанов В. Основи реабілітації. Підручник. СПО–Геотар-Медіа, 2020. С. 124.

6. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів закладів вищої освіти. Київ. 2022. 470 с.

7. Максимова Н. Ю. Психологія девіантної поведінки: навч. посіб.. К., 2022. 520 с.

8. Мартинюк Тетяна Навчально-методичне забезпечення освітнього компонента «Теорія та методи профілактики». *Соціальна робота : навчально-методичне забезпечення ОПП Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота освітнього ступеня Бакалавр* / за заг. ред. С. Чернети, Н. Корпач. Луцьк : Волинськ. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 822 с. С. 547-574.

9. Медична та соціальна реабілітація : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. / Ігор Романович Мисула (заг.ред.), Людмила Олексіївна Вакуленко (заг.ред.), Швед Микола Іванович та ін. Тернопіль : ТДМУ “Укрмедкнига”, 2020. 402 с.

10. Husak P., Martyniuk T. Role of personal contracts in the psychoactive substances use prevention and resocialization of juveniles. convicted. *Knowledge. Education. Low. Managtmnt. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie*. №1 (21). 2018.

11. Ком'яга А. В., Головка В. М. Проблема поведінкової девіації молоді та профілактика девіантної поведінки неповнолітніх. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. С. 118–122. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.4.2.18>

12. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: навч.-метод. посіб. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с.

13. Основи профілактично-реабілітаційної роботи: : Курс лекцій / Укладач Коношенко С.В. Слов'янськ : Видавництво Б.І. Маторіна, 2021. 42 с.

14. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>

15. Профілактика відхильної поведінки у військовослужбовців: навчально-методичний посібник/ А.М. Романишин, Т.М. Мацевко «та ін.». Львів: НАСВ,017. 322 с. URL: <https://ua-referat.com/uploaded/navchalenometodichnij-posibnik-leviv-nacionalena-akademiya-su/index1.html>

16. Профілактика та корекція відхилень поведінки: метод. реком. до сем. занять. Уклад. Л. Мафтин, А.Шульга. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 56 с.
17. Реабілітація військовослужбовців в Україні. Загальні проблеми та особливості організації під час воєнного стану. Київ. ВД «Професіонал», 2022. 406 с.
18. Савельєва Н. М. Соціальна профілактика девіантної поведінки: навчальний контент в оновленому форматі. Полтава : ПНПУ, 2020. 184 с.
19. Соціальна робота з особами з особливими потребами: навч. посіб. / [уклад. Г. В. Фещенко] ; Черкас. облдержадмін., Департамент освіти і науки, Комун. ВНЗ "Уман. гуманітар.-пед. коледж ім. Т. Г. Шевченка". - Умань : Сочінський М. М. [вид.], 2020. - 134 с.
20. Соціально-психологічна реабілітація та адаптація військово-службовців Збройних Сил України: нормативно-правове забезпечення \ за заг. ред. Коропатніка І. М. 2021.
21. Стельмах З.С. Соціально-психологічні чинники девіантної поведінки у старшому підлітковому віці. Методологічні, теоретичні та практичні проблеми. Київ, 2021. 299 с.
22. Султанова Н. В. Реабілітаційні технології в системі соціальнопедагогічної роботи з особливими дітьми: навчально-методичний посібник. Миколаїв: МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2020. 102 с.
23. Сучасні теорія і практика соціальної реабілітації: монографія / О. В. Чуйко, А. В. Кунцевська, О. М. Тохтамиш та ін.; за ред. О. В. Чуйко. К. : ВПЦ "Київський університет", 2021. 336 с.
24. Теорія і практика допомоги та реабілітації: підручник. За заг ред В. Осьодла. К. НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2019. 460 с.
25. Antonovych, M. O. (2021). Features of Narcissistic Regulation of Drug Abuse Personality. *Psychological Counseling and Psychotherapy*, 14, 81–85. DOI: <https://doi.org/10.26565/2410-1249-2020-14-07>
26. Dufner M., Gebauer J.E., Sedikides C., et al. (2019). Self-enhancement and psychological adjustment: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Review*. 23 (1), 48–72. DOI: <https://doi.org/10.1177/1088868318756467>.
27. Mahdysiuik, L. I., Demchuk, V. B., Pavlova, B. V. (2021). Modern Approaches to Deviant Behaviour Prevention in Psychological Service Activities. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*. 7 (1). 9–17. DOI: [https://doi.org/10.52534/msu-rp.7\(1\).2021.9-17](https://doi.org/10.52534/msu-rp.7(1).2021.9-17)

Додаткова

1. Девіантна поведінка: історія, теорія, практика: матер. конфер. / за ред. Максимової Н.Ю., Грись А.М., Максим О.В.-Київ, 2021. 106 с.
2. Профілактика та корекція відхилень поведінки: метод. реком. до сем. занять / уклад. Л. Мафтин, А. Шульга. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 56 с.
3. Пасічник В.О. Діагностика та корекція девіантної поведінки учнів початкової школи: матер. II Всеукр. наук.-практ. конфер. з проблем психології та педагогіки. Київ, 2020. С. 157–161.
4. Самсін І. Л., Гачак-Величко Л. А. Основні чинники формування девіантної поведінки неповнолітніх. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Серія юридична. 2021. Вип. 28. С. 43–47. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.5549877>
5. Солнишкіна А. Практичні аспекти імплементації державного стандарту соціальної послуги профілактики. *Практика соціальної роботи та соціальної освіти*. 2022. № 1(8). С. 152–159. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(8\).2022.262709](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(8).2022.262709)
6. Соціальна адаптація і реабілітація [Електронне джерело]. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-12109.html>
7. Brady, C. M., Baker, T. & Pelfrey, W. V. (2020). Comparing the Impact of Bullying Victimization on Drug Use and Weapon Carrying among Male and Female Middle and High School Students: A Partial Test of General Strain Theory. *Deviant Behavior*, 41 (12), 1601-1615. DOI: <https://doi.org/10.1080/01639625.2019.1637405>

Інтернет-ресурси

Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>

Громадська організація «Безпечний світ» <https://vcentri.com/igs/250-87e365ab23b291c/>

Електронні ресурси Національної бібліотеки України імені В. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>

Міністерство освіти та науки України <https://mon.gov.ua/tag/inklyuzivne-navchannya?&type=posts&tag=%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>

Міністерство соціальної політики України <http://www.msp.gov.ua>

Психодіагностичний інструментарій для фахівців психологічної служби, який рекомендований українським НМЦ практичної психології та соціальної роботи URL: http://ps-nemysh-osvita.kh.sch.in.ua/psihodiagnostichnij_instrumentarij/

Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи URL: <http://www.psyua.com.ua/>

UNICEF <https://www.unicef.org/ukraine/>